

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Pénteken, September 29-dikén, 1826.

Görög Ország.

A' Triesti Observatörben ezek találtattak Sept. 23-dikán: —,

„Egy levél Szárdinia szigetéről Cagliariból e' hónap' 1-ső napján jelentti: hogy onnét egy Gőz-hajó, melly Londonból Anglus zászlóval jött vala oda, Augustus' 26-dikán, minekutánna ott a' maga Gőz-makhinájának igazításával 40 napokat töltött volna-el, Görög ország felé, ugyan Anglus zászlóval elevezett; 's hogy két nappal azután, Aug. 28-dikán, ismét kikötött ugyan ezen Szárdiniai kikötőhelyben egy Angliából hasonlóképpen Anglus zászlóval evező Gálya-hajó, mellyen, mint erőssítik, maga Lord Cochrane is jelen volt. Ezen Gálya, mint hogy a' megigazított Gőz-hajó már elevezett vala onnét, tsak hat órát töltött Cagliariában, 's onnét tüstént kivezván, mint gondolhatjuk ez is Görög ország felé vette evezését.

Valamennyi Ujságok Párisban talátnak, mind kiadták Roche nevű Frantzia Generálisnak azon Eléadását, mellyet ő, e'napokban érkezvén-meg Görög országból Párisba, a' Görögök' segítségére fennálló Biztosságokhoz intézett, 's a' melly e'-képpen következik: —,

„Uraim! Engem' Görög országban tizen nyolcz hónapokig való tartózkodásom alkalmatossá tett arra, hogy kitanulhassam a' Görögöknek főbb szükségüket, és hogy tökéletes ítéletet tehessek a'

felől, hogy mitsoda hasznot tehetnek nékik az egész Európában talátnak minden Görög Biztosságok, mellyek az ő segítségekre özsze állottak.

„Ha mi a' Görögöket fogantatosan segíteni akarjuk, erre, az én ítéletem szerint, tsak két féle módokat találhatunk. Egyik mód a' leszen, ha a' Lord Cochrane fő vezérlése alá öt Gőz-hajókat adunk, mellyek ötöt olly állapotba helyhezteshetik, hogy a' 'Törökök' tengeri erejét hathatósan megtámoghassa. Ezen hajóknak új módú alkátása nagy elsőséget fogna néki adni a' Török tengeri erő felett, melly azon kívül, hogy már tsak magában is igen gyáva, az Archipelaguson szüntelen uralkodó szél-tsendesség ellen is megszűnés nélkül tusakodni kéntelenítettik: a' Gőz-hajóknak ellenben semmi hátramaradást nem okoz, akár fújjon a' szél akár ne, mert ezeket nem a' szél hanem a' Gőz' ereje hajtja. Öt, Perkins' Gőz-ágyujival megrakott Gőz hajók, ítéletem szerint most elegendők lennének a' Görögöknek; azután azon kellene iparkodnunk, hogy húszra lehessen szaporítanunk őket, olly czéllal, hogy az egész Török és Egyiptomi tengeri erőt semmivé lehessen tenni. Ámbár ezen utóbbiak, tudniillik az Egyiptomi hadi hajók, Európai Renegatus keresztyénekkal vagynak megrakattatva, kik a' Görögökkel jobban meg tudnak verekedni, mint a' Törökök: mindazáltal még is az a' reménség táplál engem', hogy így is Lord Cochrane' részén fogának azon első győzedelmek lenni, a' mellyek Görög or-

sság' jövődő sorsát meghatározhatnák; mint hogy ki nem tudom eléggé beszélni azt, hogy melly felséges vélekedéssel vagynak a' Görögök ezen nagy tapasztalású 's tudós tengeri vezér eránt, 's meggyőződött vagyok a' felől, hogy ő ezeket a' maga vezérlése alatt olly módon felfogná tüzelni tudni, hogy nintsen olly hadi munka, melynek megpróbálására az ő vezérlése alatt készek nem lennének. Ezen próbatételekre itt nem lehet bővebben kibotsátkoznom.

„Lord Cochrané olly fővel bír minden próbatételekre, hogy ha egyszer azon helyre megérkezik, a' hova szándékszik, mindeneknél jobban fogja tudni mi kívántassék egy olly népnek elkészítésére, mellyet illy könnyű feltüzelni, 's a' melynek tsak egy nagy ember kívántatik, hogy bizonyos győzedelemre vezérlődjék.

„Az a' nagy hír, név, mellyet Lord Cochrané méltán nyert és bír, 's az a' bizodalom, mellyet ő maga eránt másokban felgerjeszteni alkalmas, gyanítanunk engedik, hogy a' Görög tengeri emberek között arra a' bizodalomra fog szert tenni, a' melyre még Miaulise tehetett szert, pedig ki eránt azok valósággal nagy tisztelettel és bizodalommal viseltetnek. Lord Cochranét, mint valami természet felett való hatalmat, úgy tartják a' Görögök. Beszélgetésekben, és énekléseikben is mind őtet magasztalják, 's mint Szabadítójukról úgy szólnak rolla. Közönséges vélekedés, hogy megérkeztén, néhány első szerentsés tettjei által egészen más ábrázatot fog adni Görög országnak, 's ennek dolgait egészen megfordítja.

„Ha a' Görögök Lord Cochranét, egy felől az ő nagy híriért, mint Szabadítójukat úgy tekintik, úgy más felől a' Törökök szemei előtt ugyan ő nem más-ként jelen-meg, mint az az Észak' embere, ki a' régi jövődölések szerint Napkeleten meg fog jelenni, 's a' Törököket Ásiába

viszsa fogja kergetni. Az ő neve a' Muselmánok rettentője; tehát nints kétség alatt, hogy a' Smyrnai, Saloniki 's az egész Európai 's Ásiai Török partok magokat többé azonnal nem gondolják bátorságban lenni, mihellyest azt fogják hallani, hogy Cochrané megérkezett a' Görögök közzé.

„En tehát úgy ítélek, hogy Lord Cochrané, ha mindjárt mind az öt Gőzhajókat össze nem szerkeztetheti is most egy hirtelen, elég leszen, ha tsak azok nélkül meg fog is Hydra szigetén jelenni, hol őtet, a' Görög Flottának általvételeire illy nagyon várják, mint hogy a' Török és Egyiptomi egyesült hajós sereg ezen szigetet nagyon fenyegetvén, most nagyobbára az egész Görög tengeri erő ezen szigetnek védelmezésére gyülekezett össze, 's a' hol ő 120 jól felvegyverkezett kissebb nagyobb Görög hadi hajót, 27 Gyujtót, 's olly tengeri emberekből álló serget fog össze gyülekezve találni, kiket vitézségekre, elkészültségekre és magok' elszánássokra nézve semmi nemzet béli tengeri fegyveres emberek felyül nem haladnak. Így vélekednek minden Anglus és Frantzia tengeri fegyveresek a' Görög hajós sergekről, tsak a' kívántatik, hogy jó vezért kapjanak, melly ha megtörténik, kevés idő alatt nagy dolgokra alkalmasokká fognak lenni. Ezek így nagyon jó segítő szövetséges társává lehetnének nem sokára azon nemzetnek, a' melly olly okos lenne, hogy őket most, közvetéssel vagy a' nélkül, segíteni akarná.

„A' második mód, melly által a' Görögökön segíteni lehetne, a' volna, hogy 2—3 ezer Európai önként vállalkozott fegyveresekből álló segítő sereg küldettetne-el, a' melynek vezérlése olly Tisztre bizattatna, ki már megmutatta Európának szemei előtt, hogy betsületes ember és elegendő katonai tapasztalással és gyakorlottsággal bír.

„Ezen második kívánságomra nékem gyanithatóképpen az az ellenvetés fog

tétetni, hogy illy erejű serget tsupa önkéntvállalkozottakból igen bajos lenne Európának valamely pontjára össze gyűjteni: hanem nekem úgy tetszik, hogy ezen segedelmet is munkába lehetne venni 's végre is lehetne a'képpen hajtani, hogy Európának külömbkülömb szegletein gyűjtenének 60, 70, 80 's 100-zanként össze az e'féle önkéntvállalkozott tsapatotskák, 's ugyan Európai kibérlelt szállító hajókon szállíttatnának-el külömbkülömb részenként Görög országba Salamis szigetére, melly a' Korinthusi öbölben lévén, ezen célra (mint Depositum, mint öszszegyülekezési hely) legalkalmasabb lenne. Ezen szigetről, mihelyest ott egy illy készületű sereg magát rendbe szedné, ez onnét azonnal béindúlhatna vagy Attikára vagy pedig a' Peloponésus belsőbb részeire. Salamison olly Lógert lehetne ezen sereg' számára felállítani, hogy ahoz akár melly tengeri erő is bajosan férhetne hozzá, minekutánna sántzok által is megerőssítődne. Lehetne ezen szigeten, betsületes Tisztviselőknék gondviseletjek alatt élet-és hadi készület magazinumokat is felállítani, mellyek itt tellyes bátorságban lennének, azért, hogy a' szigetnek nagy és bátorságos kikötőhelye van, hol a' Görög hajóknak nem tehetne kárt a' Török hajós sereg, mint hogy a' víznek mélysége tsak az apró Görög hajóknak befogadására alkalmas, némelly helyeken pedig olly kitsiny a' mélysége, hogy a' Török nagy hajók oda tellyességgel be nem férkezhetnének. E' mellett a' kikötőhely' torkát is olly módon meg lehetne kevés költséggel erőssíteni, hogy éppen lehetetlen lenne a' Törököknék a' szigethez hozzá férni. Gyakorlásra való helye is elég lenne az ott öszszegyülendő tsapatnak, mint hogy a' szigeten elég nagy térségek találtatnak; 's ha a' Törökök olly gondolatlanok találnának lenni, hogy azt nem tekintvén, hogy ezen tenger itt úgy szollván szigetekkel van be-

hintezeve, ide bevezetni elég vakmerő bátrak lennének, kétség kívül a' Xerses' sorsára jutnának, mint hogy a' Görög Gyujtok, minden hajójikat, az utolsóig felégetnék. Én esmérem a' Görögök' vitézségét, 's annak meggondolása, hogy a' Törökök Attikába berontottak, még meg nem ijesztheti őket igen nagyon. A' Törökök itt, ragadozni, gyilkolni, és égetni fognak: hanem én azt mondom, hogy sokáig se Reschid Attikában se Ibrahim a' Peloponesuson meg nem maradnak. —

„Ha az Európai Görög Biztosságok a' Görögöket foganattal segítvén, a' töllem kívántatott öt Gőz-hajókat a' Lord Cochrané' vezérlése alatt nekik segítségére küldik, úgy ez a' valóságos nagy tengeri vezér, a' Török és Egyiptomi Flottát 18 hónapoknál kevesebb idő alatt semmivé teszi; 's azután lássa Ibrahim, hogyan megyen vissza Egyiptomba, ha tsak olly feltételek alatt nem, hogy a' Görögöknek az ő váraikat mind vissza adja.

„Eleségről se kell el felejtkezni, mert ezt is tsak a' magok Európai barátjaiktól várhatják a' Görögök. Aláírta — „

Roche, Genérális.

A m é r i k a.

A' Párisi Constitutionel nevű ujságban valami Limai levélnek kivonása találtatik, melly azt mutatja, hogy Peruban még most se egészen úgy folynak a' dolgok, mint éppen Bolívar kíváná. A' levél April. 3-dikán íratott, és ezek találtatnak benne: — „

„A' Bolívar' parantsolatjára öszszegyűjtetett Congresszus Mártz. 28-dikán tartotta első ülését. Ennek néhány tagjai már előre kimutatták, hogy ellenséges indulattal viseltessenek Bolívarhoz, azért, hogy az Országlási hatalom az ő kezére volna bízattatva, 's még azt is nyilvánerősíteni láttattak ugyan ezen emberek, hogy

a' Szabadító Úr a' kezében lévő hatalmat bitangoló és despota módon gyakorlaná. Tudtára esvén Bolívarnak, hogy hogyan beszéljenek felőlle ezen emberek, ő tüstént parantsolatot adott a' Kolumbiai szabadító sergeknek, hogy induláshoz készítsék magokat Bogota felé a' hazájokba, még pedig úgy, hogy ő maga is a' sergekkel együtt el fogna menni.

„Hallván ezt a' Congresszus' több tagjai, igen megijedtek, 's azonnal Követiséget rendeltek a' Szabadító úrhoz, 's olly jelentést tétettek nálla, hogy ők tökéletesen meggyőződve vagynak a' Szabadító úr' tselekedeteinek tiszta egyenessége felől, melyre nézve arra kéri, hogy a' közönséges jót tekintvén, még egy darabig maradjon nállok, 's az Országló kormányt, mint eddig, ezután is tartsa-meg a' maga kezében. Bolívarnak ezen meghívásra adott felelete, summásan ennyiből állott: „

„Köszönöm az Urak' erántam való jó indulatjának ezen kinyilatkoztatását, 's arra használok ezen alkalmatosságot, hogy a' Nemzeti Képviselő urak előtt és általok az egész nemzet előtt kinyilatkoztatom gondolkodásomat. Az én tselekedeteimet csak Perunak megszabadíttatása 's a' Spanyoloknak innét való elkergettetése vezérlették, de rugójok soha semmi alacsony ditsősségkeresés nem volt. Az ellenségnek elkergetése 's Perú' szabadságának a' belső nyughatatlankodás' letsendesíttetése által lejendő megerőssíttetése után, éppen csak az ezen tetteknek végrehajtásából származó ditsősséget lordozván szemeim előtt, vissza akartam hazámba térni: 's egyedül csak az ekkor hozzám intéztetett sürgető kérelmekre nézve tselekedtem, hogy az Országlás' kormányát kezeimben még egy ideig megtartottam. Egyedül csak az Országlószék' tagjaiba helyezettett bizodalom vett akkor is rá, hogy el fogadjam a' hozzám intéztetett kérelmet. —

„Hanem már most, minekutánna cél-

zásaimat rágalmaztatni 's tselekedeteimet oltsároltatni szemlélttem, természet szerént arról kelle gondolkoznom, hogy eltávozzak. A' Perui fő hatalmat soha se kerestem, valamint a' Kolumbiait se soha, 's mihellyest azt látnám, hogy jelenlétem Amerikában a' Szabadság' ügyének többé semmit se használhat, Amérikát azonnal ide hagynám, és Európába vonnám-meg magamat. —

„A' világ réám vetette szemeit; én tudom mit vár tőlem; és nékem azon szempillantaton-túl élni lehetetlenség volna, midőn azt kellene hinnem, hogy többé a' közönséges betsülettetéshez és bizodalomhoz számot nem tarthatok. —

„Egyéb eránt jól tudom én azt, hogy azok, kik az én kormányozásomnak ellenére vagynak, csak azért békételenkednek, hogy nem adtam nékik olly hivatalokat, mellyekbe helyezettettőlve lévén a' közönséges kintstárt, ön' hasznokra kiüressíthették volna. Az Országlószék ezen tekintetben egyenességgel viselte magát, 's csak az én rendeléseimet tellyesítette. —

„Azonban érzem én azt, hogy, fájdalom! az én jelenlétem a' Rendnek fenntartására 's a' Constitúziós épületnek megerőssíttetésére nézve Peruban még szükséges legyen, 's ha ennek lakosai a' benem helyezettett bizodalom tovább is fenntartják, mindent el fogok követni, hogy ezen bizodalomnak megfelelhessenek.“

Felolvastatván Bolívarnak ezen Nyilatkoztatása, minden Képviselő Követ különkülön kifejezte a' maga tartománya' nevében az ő Bolívarhoz mint Szabadítóhoz való háládatos köszönetét.

P o r t u g a l l i a.

A' Régens Princzaszszony elutozott kevés időre, mint a' Lisbonai ujság jelentti, Cintra városába, de minden Tsörtörtökön be szokott jöni audientziák' adására a' fővárosba.

Az Országlószék Kurírt küldött Lisbonából Madridba olly parantsolattal, hogy az ott lévő Portugallus Követségi Ágens tegyen jelentést a' Spanyol Kabinétnél a'-felől: „Hogy ő utólszor újítja-meg a' Portugallus Régenségnek azon kívánságát a' „Madridi Kabinétnél, hogy a' Spanyol országba által ment Portugallus Szökevényeket adassa vissza 's többé ne botsás-sa be őket Spanyol országba.“

Spanyol Ország.

A' Válcenziai Fő Kapitány Gen. O'donnell illy Kerülő Irást botsátott minden alatta lévő Kommandánsokhoz: — „Azon újítások, mellyeket Portugalliába be akarnak vinni, ott valóban fenyegetik a' tsendességet, úgy, hogy a' Királynak a' mi Urunknak figyelmét is magokra vonták, a' ki ezen tekintetben több féle Rendeléseket hirdettetett-ki, mellyek mind arra vagynak intéztetve, hogy a' tsendesség és rend Spanyol országban meg ne zavartassék. A' Királyi Itélőszékeknek keménnyen parantsóltatik, hogy azoknak beszédjeikre 's magokviseletjekre, kik eme' büntetést érdemlő Systemához, melynek Constituzionális Országlás a' neve, indulatos-sággal ragaszkodnak, nagy figyelmetességgel vigyázzanak. Azokra is nagy vigyázattal kell lenni, a' kik helyes ok nélkül lakhelyeiket változtatják 's egy helyről más helyre útoznak. Az illyeneket el kell fogni 's meg kell büntetni. De nem tsak a' tsendességnek nyilvánosságos megháborítójival kell a' törvények keménysége szerint bánni, hanem azokkal is, kik a' Portugalliai legújabb történeteknek örvendenek, minthogy ez által azt mutatják, hogy ők is revolúziós gondolkodással bírnak, 's azt a' bűnös ámbár erőtelen kívánságot nyilatkoztatják-ki, hogy szeretnék ha Spanyol országot is olly meghasonlás veszte-

getné, mint a'-milyen Portugalliában uralkodik, de a' melytől bennünket Országlószékünk' böltsessége 's a' Spanyoloknak a' dolgokba való belátása, meg fognak oltalmazni, kik még nem felejtkeztek-el a' revolúzió által okoztatott szenvedésekről. Én részemről semmit el nem fogok mulatni, a' mi arra megkívántatik, hogy mindek kötelességeiknek tellyesítésére szoritassanak. Mondják meg az Urak az egész világnak, hogy a' tsendesség nállunk a' revolúziósoknak minden mesterkedése mellett is meg nem fog zavartatni, mert a' Spanyol nép meg van a' maga határtalan hatalmú Monárkhájával elégedve, a' ki megígérte nekünk, hogy semmi úgy nevezett Kamaráknak 's egyéb e'-féle intézeteknek behozattatását meg nem engedi.“

Bécs.

Vásonykeői Gróf Zichy Károly Ő Excellentiája az Arany Gyapjas, 's egyszersmind a' Sz. István Apostoli Király Rendjének Nagy Keresztes Vitéze, Cs. K. Kamarás 's Valóságos Belső Titkos Tanácsos, Státus és Conferentiális Minister, 's Nemes Győr Vármegye Fő Ispánya, tegnap reggeli 4 órakor, minekutánna 74 esztendőkre terjedett életének 55 esztendőkből álló munkás részét a' Monárkhának és Státusnak áldozta, e' mulandó világról az örökkévalóra által költözött.

Ugyan Bécsben e' hónap' 22-dikén halálozott-meg Vásonykeői Gróf Zichy Miklós Cs. K. Kamarás Úr is életének 76-dik esztendejében.

Magyar Ország.

Értekezés, Kőrösy Csoma Sándor Úr, kedves Hazánk-fijáról:

A' Quarterly Oriental Magazin nevű Folyó-írás 1825-diki Martzius

hónapi darabjában, a' következő Calcuttaból érkezett tudósítást iktatta-bé egy tisztelt Földinkről Kőrösy Csoma Sándor Úrról. — Calcutta fő Várossa Ost. Indiában az Angoly birtokoknak, és a' Gangesnek tengerbe folyt torkánál fekszik Ost. Indiának keleti felén, a' Beng öblön, 23 grádusra északra az aequatortól.

Kőrösy Csoma Sándor Úr, Erdélyi Magyar, Európából Tibetbe érkezett és Moorcroft Úr segedelmével egy időt fogva, tanulását Ladachyba folytatta.

Kőrösy Csoma Úr 1815—1818 végzé, a' mint hírünké esett, philologiai és theologiai Cursusát, részint a' N. Enyedi Collegiumban, részint a' Göttingai Univerzitasban. Minthogy leginkább a' hazai régiségek vizsgálására vonzódtott belső ösztönétől, Temesvárra utazott 1819-ben, hogy ott a' Szláv nyelvet megtanulja; mulatott Zágrábban is, hogy a' nyelv különböző dialectjeivel megismerkedhessék. Ezen vizsgálatok ingerlették hogy azokat bővebbre terjeszsze, és így feltette magában hazáját elhagyni és a' Kelet tavulad Vidékeit bejárni, a' végett hogy a' Magyaroknak Ásiai eredete, és a' Szláv nyelv Napkeleti származása felől, hitelesebb bizonyyságot vehessen.

E' tekintetből Csoma Úr 1819. November hónapjában elindula N. Enyedről Bukarestbe Oláh Országba, Rustyuknál által mene a' Dunán Bulgáriai kereskedőkkel, 's el érkeze Sophiába Bulgáriának fő Városába. Innét Philippopolisba vette útját Romaniába, olly feltétellel, hogy Constanczinápolyba menjen; de értésére esvén, hogy ott a' pestis uralkodna, Enosnak fordult és ott hajóra ült, a' mellyen Februárban megérkezett Alessandriába. Ott is pestisre találván, tsak hamar hajón által költözött Palestinába, és földre szállott Latakiába, honnét gyalog 1820-dik eszt. 13-dik Aprilisben Aleppóba megérkezett.

Aleppóban nem soká mulatott, mint-hogy már 19-dik Májusban, minekutánna Ásiai ruhába öltözött volna, ismét tovább indult gyalog. Többféle Caravanához csatolván magát, Orfán, Mardin és Monsalon által Juliusba érkezett Bagdádba. Az akkori Angoly Residens Rich éppen Kurdistáni útja miatt otthon nem lévén, annak Secretáriussa Bellino Úr, Csomától Aleppóból hozott Leveleit által vette és további útjának folytatásában segéllette, melly szerint ő October hónapba Teherán Városába szerentsésen eljutott. Az Angoly Residens Willok Úr segédével, négy hónapokat mulatott a' Persa Király' Metropoljában, a' melly időt a' Persa nyelv' tanulására fordította. Willok Úr bőkezűsége mellett utját tovább folytathatta. 1821 dik eszt. Mártius havában hagyta el Teheránt Persa ruhában és magát Armenianusnak adta-ki.

Elérvén Meskedbe a' Khorasani Megyébe, ott 20-dik Octoberig tartozkodnia kelle, mivel a' szomszéd tartományokbeli Zenebona utja' folytatását gátolta. A' háborgás végével Bokharába juta Novemberben. Ott az egész Város nyughatatlan volt azon hír miatt, hogy egy Orosz sereg hozzá közelget, innét fogva Csoma Úr is tanátsosnak vélte a' várost oda hagyni. Egy Caravánhoz tsatolván magát, Balk, Khulm, Bamiánon keresztül eléré Kabúlt 1822-dik esztendőnek első havában.

Nem akarván az onnét induló Caravane alkalmát elhagyni, azzal Peshawerbe ment Csoma Úr. Deckában két Európai emberekre talált, kik Runjett Sinn szolgálatjában valának; és a' kiket Lahore-ig kísére. Itt tsak tíz napokat mulata, mint-hogy igen szívén feküdt céljának valahai elérése. Jamu-n által 14-dik Májusban eléré Kashmirba, onnét négy más személyekkel tovább gyalogolt 's meg érkeze 9-dik Jun. 1822-be Lei-ba Ladakhnak fő Városába.

Csoma Úr onnét Yarkand-ba igyekezett, de tsalatkozott reménységében, részint az igen rossz utak, részint a' Chinai Uralkodás vigyázatja miatt, mellyel az Európai Utazók' szándékát gátolja. És így nem hogy Yarkandba mehetett volna, de még Lei-ban sem mulathatott tovább, 's kénytelen volt Lahore-ba vissza menni. Már éppen útban vala, midőn Himbat-ban Moorcroft Úrral találkozik, a' kivel magát ottan megismerette. Moorcroft Úrnak bőkezősége új ösztönt ada Csomának 's lehetővé tévé eredeti céljának elérését. Moorcroft Úr ötet magával Leiba ismét vissza vivé, 's midőn az említett Úrnakezen Várost elhagyni kelle, Csomának minden szükségest a' Tibeti nyelv megtanulására megszerzett. Később Csoma Úr meglátogató Moorcroft Urat Kashmirben, a' ki neki költséget és a' Tangla-i Lámához szolló ajánló Leveleket adván, visszament ismét Leiba. A' Tibeti Minister is részéről Csomát a' Tanskari Lámának ajánlotta, a' ki Ladakhnak legszélsőbb dél-nyugoti részét lakja. Ezen Lámánál tartózkodék Csoma 1822 Jun. havától, 1824 October haváig, és annak vezérlése alatt magát a' Tibeti nyelvben gyakorlotta.

Ő ez által grammatikai esmerettségéhez juta a' nyelvnek és megtudá foglalatját a' Tibeti Könyvtárnak, t. i. azon 320 Köteteknek, mellyek a' Tibeti Vallás és Literatura alapjai. Úgy mondják, hogy mind ezen Könyvek a' Sanserittából volnának lefordítva, és hogy minden munkának eredeti neve, annak írója és fordítója fel volnának jegyezve. Minden Könyvnek rövid foglalatját maga írta le Csoma Úr, — egy 154 lapot foglaló Listáját a' Sanskritti és Tibeti szavaknak pedig más által íratá le számára.

Az 1824-diki esztendőnek végén Tanskarból, Sultanpar-ba utazott Csoma Úr, Kulla Tartományába, ismét tovább mene, Mendi Suketi- és Belaspuron által Subathu-

ba, a' hol, a' mint hallani, mai napig is tartózkodik, és szándékozik, ha tsak nem vélt akadályok nem gátolják, vissza menni Tibetbe, és folytatni olly szerentsésen kezdett vizsgálásait. — Melly igen kívánatos hogy ezen szándékjában megerősítsen és az ahoz szükségessel segítessen, azt kiki által látja. Tibetnek nyelve és Literaturája mind eddig kevésbé vagy éppen nem esmeretes, és így annak története és Vallása is homályos. — Ha vallyon az innét eredendő esmerettségek fognak-e valamely valódi hasznót hajtani, az igen kétséges dolog; mindazáltal egy Tibeti Grammatika és Szó-tár, a' nyelvek tudásában, egy nagy hézagot fog kitölteni, és nagy segéd leend arra, hogy a' Tibetiekkel közelebb függésbe juthassunk. Úgy szinte a' Tibeti Vallásnak és mesés vagy igaz történeteinek előadása egy más nagy hézagot fog befedni, mellyet mai napig is az emberiség és népek' történeteiben tapasztalunk. 'S ha mindjárt kevés aranyat reménylhetnénk is ezen új bányából, tsak ugyan sok az, ha azt bizonyosan megtudhatjuk, hogy Tibetből, — hovanémelylek minden Tudománynak kútfejeit helyhezteszik, — keveset lehet nyerni, és hogy a' Tibetiek mint egyéb Nemzetek, szomszédjaiktól költsönöztek.

E r d é l y.

Fogaras, Sept. 10-dik napján 1826.

Nemes Fogaras Vidéke folyó Hónap 4-dik napján van leg elsőben szerentsés Méltóságos Gróf és Camerarius Hidvégi Nemes János Úr Ő Nagyságának mint a' kit az Egek ingyen kegyelméből rendelt, felettébb Kegyelmes Fejedelmünk ezen Nemes Vidék Boldogítására Fő Kapitányi Helytartóvá, — Elölülése alatt Gírás Gyűlést tartani, melyben mind azokat a' kiknek addig nem lehetett szerentséjek a' tisztelt Méltóságos Gróf Úr Ő Nagyságát kö-

zelről tisztelni, bámulás fogta-el, midőn látták, hogy nem a' meg játszottatott Kegyelemből, vagy a' megtántorodott bizodalom Voxa által választott, hanem valamint a' Felsőbb Kegyelmet, ugy a' közbizodalmat is meg érdemlő, tiszta indulatu, és minden salakos Passioktól ment Fő foglallya el a' Gyűlés Elölülői székét, a' ki a' Felsőbség által kezében adott Hatalmat nem kívánnya ugy használni, mint Személyes interesséje Vehiculumát.

Örömérés foglalta el a' Nemes Vidék rendjeit, mikor Ő Nagysága, egy ékes Magyar Beszédben, szívre ható érzékeny kifejezésekkel hívta meg a' rendeket, az Ország, és a' Vidék boldogságát tárgyazó Köztanátskozássra, nem felejtkezvén el az adozó nép sorsa lehető könnyebbítését is a' rendek szívére kötni.

Örömérés foglalta-el minden jóknak szívét, midőn a' Méltóságos Gróf, és Fő Kapitányi Administrator Úr Ő Nagysága, az Ország Boldogságára tzelező Tárgyak mellett, nem mulatta el Vidékünk Árvái nevelése módjáról is atyáiképpen reflectalni, 's azok között, az olyanoknak is a' kiknek Szüléikről a' nevelésre fundus nem maradt, moralis Educatiojokrol gondoskodni, és így a' késő maradékot is az Ő Méltósága ideje áldására lekötelezni — Nem tsuda hát ha Ő Méltóságának Nagy Férjfiui böltsességét, színetlen tisztaságú lelkét, és a' szükséges szorosság által mérséklett Kegyességét nem tudták a' Vidéki Rendek eléggé bámulni, látván hogy fő czélja a' Vidék moralis existentiáját fel eleveníteni, 's az által mindeneket meg győzni az iránt, hogy valósággal nekünk is van szerentsénk olly Bölts Kormányozótól vezéreltetni, a' kiben a' Politicust az ember soha el nem tagadhassa, a' ki olly Kegyes hogy magát stupán alattvalói Boldogittására rendelte-

tettnek erősíti, a' ki igazságos mint Aristides, mindeneket megfontoló mint Fabius.

Örömérés foglalta-el Fogaras Városának lakossait, midőn látták, hogy a' Méltóságos Gróf Úr Ő Nagysága, a' Várasí nép' Boldogittására is ki terjeszti Kegyes gondoskodását, és így mint a' maga szadzaja homályában is világosságban élni tudott Alfréd a' ki rend szerént a' napnak egy harmad részét a' Nép dolgainak folytatására, és panaszsa meg halgatására szokta vala fordítani, — a' ki ugy szerette a' Tudományokat, hogy nála semmi tudatlan ember Hívatalra nem kapott, a' Vidék Boldogittására, a' zavaros Administration Halhatatlan jobbításokat tett.

Illy szerentsésen végződött Tanátskozások után a' Méltóságos Gróf Camerarius, és Fő Kapitányi Administrator Úr Ő Nagysága fényes, és igen gazdag ebédet adott, nem tsak a' Nemessi rendenlévőknek, hanem még az adozó nép meg jelent részének is. — Melly alkalmatossággal az első Táblához tartozó számos Vidéki rendek közt, a' Felséges Királyért, Királynéért, a' Korona Hercegért, egyszóval az Uralkodó Ház minden tagjaiért, az Ország Fő rendjeiért külön, külön, ugy a' Méltóságos Gróf Úr Ő Nsgáért, igazi szívből származott Áldások kívánása között jeles pohár köszöntések mentek véghez.

A' Nagy ebédett illy különös szép eredmekkel tündöklő Kormányozóval fénylő, és ditsekedő Nemes Vidéki Gyülekezethez illő Báll követte ugyantsak az Ő Nagysága Úri szállásán, melyben hivatalosok voltak a' Nemes 1-ső Oláh Regimentnek ezen Vidékben kuartélyozó Tisztjei is, az hol az Ő Méltósága nyájassága, vidámsága, kit kit örömmel töltött-bé és vígságra buzdított. —